

al locurilor. A izbutit să creeze un liant scenic esențial din imaginea plastică a reprezentației, bine ritmată, cei veniți într-un fel sau altul dintr-o altă lume (Lazarus ori Ana, fata albastră) detașându-se pregnant și prin cromatica vie a costumelor, în contrast cu aceea a (sub)pămîntenilor, confundându-se cu fondul de negru și griuri.

Tudor Gheorghe are de la început detașarea nonșalantă și siguranța vicleană a cavalerului Lazarus, parcurgînd apoi cu îngîndurare treptele unei înfelegeri lăuntrice. Valer Dellakeza în rolul slujitorului (și «scutierului») Șofron e dominat de sentimentul nenorocirii care va pune capăt nefericitei lor expediții. Gabi Baciu crează cu finețe și sensibilitate o Ană «fată albastră», avînd aura descinderii din alte țărîmuri. Dintre interpreții numerosului grup al (sub)pămîntenilor se remarcă prin pregnanța reliefului scenic Ion Colan, în încrîncenata dragoste a lui Gavrilă pentru Salomia, schițată convingător de Natașa Raab Guțul, apoi cuplul Adam și Sofia, conturat în tușe intens dramatice de Marian Negrescu și Monica Modreanu. Momentul morții Mamei Ioana capătă și el, grație tensionatei interpretări a Georgetei Luchian, o elevată frumusețe tragică. Popa Spiridon are destul haz (chiar dacă uneori cam căznit) în compoziția robustă a lui Valeriu Dogaru; Sultana e conturată cu subtilitate și eficiență de Leni Pințea-Homeag, reliefîndu-se salutar demnitățile în umilință a personajului; Curatorul I e tranșant portretizat de Remus Mărgineanu, într-un remarcabil amestec de viclenie și violență asumată. Sînt tot din această lume, care — oricît nu ne-ar plăcea — este și a unei violențe cumplite, cei doi Zdrenghia, I și II, schițați parcă în cărbune, din linii frînte, de Constantin Cicort și Teodor Marinescu. Pitorescul devine în schimb ostentativ la Angel Rababoc (Curatorul III), uneori și la Tudorel Petrescu și Anghel Popescu (Curatorii II și IV). Reținută, nedistonantă, interpretarea lui Lucian Albanezu (Todor). Mai puțin concludente și convingătoare, crochiurile semănate de Iosefina Stoia (Baroneasa), Ștefan Mirea (Arnold) și Constanța Nicolau (Bocitoarea satului).

Impresionanta imagine plastică a spectacolului (amintind, într-un fel, creația lui Romulus Feneș la *Livada* cu vișini de la Tîrgu Mureș) cunoaște, pe parcursul reprezentației, și momente de sincopă a acoperirii ei emoționale, afectînd impresia de organicitate a ansamblului. Fermitatea desenului și eclerajul de halou coșmaresc îi asigură însă, și în astfel de momente, o strălucire rece, constantă.

VICTOR PARHON

ÎN (PREA) MAJOR ȘI (PREA) MINOR

RETRO sau CE TRIST E CÎND TE GÎNDEȘTI CE VESEL A FOST de AL. Galin • TEATRUL «ODEON» • Data premierei: 22 septembrie 1991 • Regia: Gelu Colceag • Scenografia: Diana Cupșa • Distribuția: Corado Negreanu [Nikolai Mihailovici Ciu-

mutin], Jeanine Stavarache [Ludmila], Florin Zamfirescu [Leonid], Virginia Rogin [Nina Ivanovna Voronkova], Agatha Nicolau [Roza Alexandrovna Pesecinskaia], Ileana Cernat [Diana Vladimirovna Barabanova].

Mai puțin cunoscut de către spectatorii noștri decît Arbuzov, Zorin, Rozov, Vampilov — și mult mai tînăr decît aceștia, de altfel — Alexandr Galin ni-i amintește, totuși, în bună măsură. *Retro sau Ce trist e cînd te gîndești ce vesel a fost* aparține unui teatru ce s-a bucurat și se bucură încă de un mare succes de public, un teatru căruia i s-ar putea spune (fără nici o nuanță peiorativă) «melodrama socialistă sovietică». Sînt piese care s-au jucat mult și la noi, pe care spectatorii le îndrăgeau pentru că (sau și pentru că) dădeau senzația unei ușoare derogări de la «figurile impuse». Ele aduceau un

grăunte de adevăr, o pulsație de viață autentică într-o literatură scenică pe care «indicațiile» (ale lor ca și ale noastre) o doreau neîntrerupt imn de slavă, o continuă extaziere în fața fericirii de «a trăi și a munci în chip comunist». Piesele amintite — între care *Retro* își află perfect locul — aveau un anume «curaj» (și dacă acum punem cuvîntul între ghilimele, asta nu înseamnă că în urmă cu cîțiva ani nu era vorba, efectiv, de un anume curaj) de a aminti că mai există, chiar în cea mai minunată dintre lumi, și puțină tristețe, că oamenii mai și suferă, că îndrăznesc să



Ileana Cernat, Corado Negreanu, Virginia Rogin și Agatha Nicolau

mai și îmbătrânească ori să aibă iubiri neîmpărtașite, în sfârșit, inexplicabile abateri de la normele conviețuirii de tip nou.

Personajele din **Retro** sînt bătrîni care nu-și mai află rostul într-o lume prea săracă pentru a-și permite luxul sensibilității, al compasiunii, prea angajată în hărțuiala supraviețuirii pentru a mai avea răgazul sufletesc să privească în jur, să înțeleagă, să fie delicată. După formula acestor piese și a melodramei în general: (și, din nou, nici cuvîntul «formulă» nici cuvîntul «melodramă» nu sînt spuse cu gînd rău), plînsul cu rîsul merg împreună, înduioșarea nu exclude punctările ironice, comicul nu anulează dramaticul ci, dimpotrivă, îl potențează sau, mai exact, își stabilesc, reciproc, justa măsură.

Ceea ce nu a reușit spectacolul pus în scenă de Gelu Colceag la «Odeon» este tocmai acest dozaj, această permanentă suprapunere de nuanțe. Poate părea ciudat, dar erorile montării țin în același timp de supradimensionarea și de subdimensionarea mizei pe care o propunea piesa. Se încearcă uneori accente grave, de tragedie, sub care textul lui Galin (cu merite incontestabile, dar departe de a fi **Oedip rege**) ajunge a fi strivit, pare (deși nu este) derizoriu. Finalul «apoteotic», de pildă, sau ilustrația muzicală (semnată tot de Gelu Colceag) nu aparțin acestui text și, în loc să-i sporească gravitatea, reușesc, dimpotrivă, să o pună sub semnul îndoielii dacă nu chiar să aducă o nedorită subliniere ironică. Alteori se apelează la mijloacele unui comic gros, simplist și simplificador, tratament pe care, de asemenea, piesa nu îl merită. Cu alte cuvinte, în spectacol există și plînsul și rîsul, dar ele nu se întîlnesc decît arareori.

Momentele de emoție, de adevăr (care nu lipsesc, totuși, spectacolului) se datorează mai cu seamă actorilor — unora dintre ei, și ne gîndim la Corado Negreanu, Ileana Cernat și Virginia Rogin — care știu să evite hohotul (de rîs ori de plîns) în favoarea zîmbetului, a înduioșării, a ironiei afectuoase. Corado Negreanu reia aici procedee actoricești ce-i sînt familiare din alte interpretări dar, acum ca și în roluri mai vechi, personajul e credibil, are greutate în scenă și de aceea reușește — firesc, fără echilibristici «artistice» — să comunice, să «ia cu el» spectatorul. Bine cîntărit, foarte curat ca desen scenic este și personajul interpretat de Ileana Cernat; evoluția ei are grație și inteligență, are, în primul rînd, discreția de bun gust atît de necesară acestui tip de piese ce lesne (și adesea pe nedrept) pot cădea în derizoriu. Virginiei Rogin îi revine sarcina dificilă de a face compoziții, de a juca, deci, rolul unei persoane mult mai în vîrstă decît vîrsta reală a interpretei. Reușita, pentru că e vorba de o reușită autentică, se datorează și de această dată simțului măsurii, fineții mijloacelor și, poa-

te, «tăriei de caracter» a actriței ce nu se simte îndemnată (așa cum se întîmplă de multe ori la compoziții) să exagereze bătrînețea personajului pentru a sublinia propria-i tinerețe. O renunțare la cochetărie cu rezultate scenice admirabile.

Pentru contururi mai groase, pentru un joc «în forță», cu rezultate fără vlagă (expresivă) și de aceea neconvingător, au optat, din păcate, Agatha Nicolau și Jeanine Stavarache. În ceea ce-l privește, Florin Zamfirescu s-a plasat între cele două «direcții de acțiune», alternînd momentele de bună calitate actoricească cu acelea de mai mică rezistență dar de mai mare ges-

tificație.

Scenografia spectacolului, semnată de Diana Cupșa, oscilează, și ea, între o tratare plastică de o corectitudine fără pretenții exagerate (întru totul posibilă) și intenția unei metafore — circularul preia și continuă decorația sălii Majestic, sugerîndu-ne, poate, spațiul închis, ori faptul că «viața e teatru, teatrul e viață», ori alt înțeles neperceptut de noi. Nimic împotriva, desigur, dar nici nu ni se pare răvășitor de originală propunerea, nici nu prea vedem legătura cu piesa lui Galin.

C.D.

ÎN CĂUTAREA IDENTITĂȚII

DEMOCRAȚIA de Iosif Brodski • **TEATRUL «ANTON PANN» DIN RÎMNICU VÎLCEA** • Data premierei: 11 octombrie 1991 • Regia: Alexandru Dabija • Distribuția: Dorin Zamfirescu [Vasil Modestovici], Radu Constantin [Ivan Petrovici], Gheorghe Grîu [Gustav Adolfovici], Zina Zmeu [Cecilia], Eugenia Doina Miglecz [Matilda], Gabi Popescu [Mascotă].

Apărută — în traducerea lui Andrei Brezianu — în revista «Agora» (nr. 2/1991), piesa **Democrația** de Iosif Brodski (poet laureat al Premiului Nobel) cunoaște prima versiune scenică românească la Teatrul «Anton Pann» din Rîmnicu Vîlcea, în regia lui Alexandru Dabija. Dialogurile textului — fără a fi repartizate, în mod expres, unora sau altora dintre personajele piesei, tocmai pentru că ele nu fac altceva decît să îndeplinească niște funcții, interșanjabile — poartă pecetea inconfundabilă a limbajului de lemn, ce nu va putea fi depășit nici atunci cînd se primește, telefonic (evident de la «centru»), **ordinul** de a fi instaurată **democrația**. Cu aceeași oameni, avînd același limbaj și aceleași automatisme de gîndire, «democrația» instaurată nu poate fi decît un simulacru conjunctural, pe care satira autorului îl denunță cu vehemență pamfletară, dar și cu o suculență savoare comică. Regizorul a optat pentru un spectacol «dur», încrîncenat chiar, subliniind astfel

gradul de periculozitate socială al unei asemenea «tregeri» la democrație, cu care nu mai e deloc de glumit. Spectacolul său invită insistent la reflecție, dar refuză să stîrnească rîsul, uitînd că acesta poate fi și cauterizator. Ca urmare, reprezentația **Interesează** dar nu **place** și nici nu pare să-și fi propus să mai și **placă**. Ar fi fost, de altfel, de greu, dată fiind cronică inexpresivitate a lui Dorin Zamfirescu (Vasil Modestovici), absolut de la Tîrgu Mureș, și cronicizatele defecte de dicțiune, mai exact de accent și frazare, ale unor talentați actori de la Chișinău. Dincolo de această serioasă carență comună, Radu Constantin (Ivan Petrovici) vedește o remarcabilă disponibilitate pentru compozițiile grotești, Zina Zmeu (Cecilia) se recomandă printr-un temperament tumultuos și o mare mobilitate scenică, iar Gheorghe Grîu (Gustav Adolfovici) ne oferă surpriza unei concizii expresive, bine tensionată launtric. «Măștile» personajelor nu reușesc să unifice stilul de joc al ansamblului, prea eterogen pentru a-și cîștiga propria personalitate. Așa încît ceea ce putea fi chiar o performanță pentru fostul teatru popular din Rîmnicu Vîlcea e încă neîndestulător pentru firma unui teatru profesionist, fie el și în căutarea identității.

V.P.

ESTRAGON ȘI DOMNUL SMITH

CÎNTĂREAȚA CHEALĂ de Eugen Ionescu • **TEATRUL «EUGEN IONESCU»** din Chișinău • Data reprezentației: 17 noiembrie 1991 • Regia: Petru Vutcăreanu • Scenografia: Nicolae Andronache • Costumele: Rodica Arghir • Distribuția: Ala Menșicov [Doamna Smith], Petru Vutcăreanu [Domnul Smith], Elena Chioibaș [Mary], Nelly Cazacu [Doamna Martin], Boris Cremene [Domnul Martin], Andrei Sochircă [Căpitanul de pompieri], Vlad Ciobanu [Englezul], Sandu Cupcea Josu [Un actor din teatrul nostru], Lumina Tulgară [Femeia punctuală].

Actorii din Chișinău au plecat în explorarea dramaturgiei lui Eugen Ionescu orientîndu-se în sensul opus celui binecunoscut. În **Cîntăreața cheală**, spectacol prezentat la Festivalul național «Ion Luca Caragiale», ei și-au propus să gîndească teatrul celui pe care l-au ales patron spiritual într-o manieră inedită. Sub comanda lui Petru Vutcăreanu, asemeni celor de sub ascultarea unui temerar genovez, ei încearcă să ajungă «pămînturile Indiei» apucînd drumul contrar, neștiut. Dar cum neprevăzutul nu le-a ieșit în cale, țința artiștilor a fost atinsă, însă după o «că-